

Politisk-Økonomisk Beretning 2011

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser)

1. behandling

Jeg skal hermed fremlægge Politisk-Økonomisk Beretning for 2011.

Konklusionerne fra Økonomisk Råds første rapport fra 2010 har været et omdrejningspunkt for den Politisk-Økonomiske Beretning.

Selvom rådets konklusioner i første omgang kan virke dystre, er vi dog i den gunstige situation, at vi kan gøre noget ved de økonomiske udfordringer. Vi har muligheden for at skabe et økonomisk fundament, der vil være til gavn for fremtidens velfærdssamfund. Fundamentet skal støbes ved at vi alle gør en indsats.

Den grønlandske økonomi står overfor store udfordringer flere årtier frem i tiden. De langsigtede økonomiske fremskrivninger af de offentlige indtægter og udgifter viser en klar tendens til en gradvis forværring af den offentlige økonomi, hvis vi ikke gør noget ved det. Samlet set er der tale om, at der vil blive oparbejdet et underskud på ca. 30 milliarder kroner i hele den omtalte periode, eller ca. 1 milliard kroner årligt i gennemsnit.

Der er tre mulige retninger, der kan bidrage til at sikre en langsigtet holdbar og troværdig finanspolitik:

- For det første skal udbredelsen af beskatningsgrundlaget i Grønland dække en bredere del af den økonomiske aktivitet.
- For det andet skal der en fastere styring og prioritering af de offentlige udgifter, og
- For det tredje skal der indføres strukturreformer, der sigter på større arbejdsudbud og selvforsørgelse blandt personer i de erhvervsaktive aldersgrupper.

Den fremtidige udfordring vil berøre samtlige sektorer i samfundet. Selvstyret, kommunerne, de offentligt ejede selskaber, den private sektor og ikke mindst borgerne. Alle skal hver især bidrage til at finansiere fastholdelsen af vores nuværende velfærdssamfund.

Baggrunden for den fremtidige udfordring skyldes blandt andet den demografiske udvikling med færre børn, færre i den erhvervsaktive alder og flere ældre. Ifølge fremskrivninger foretaget af økonomisk råd, vil antallet af børn og unge i de næste ti år begynde at falde, mens antallet af ældre vil stige. Dette vil samlet set betyde uændrede til svagt stigende offentlige udgifter. Efter 2020 vil der være færre erhvervsaktive på arbejdsmarkedet, samtidig med at de offentlige udgifter begynde at stige som følge af flere ældre. Udgifter til pensioner, sundhed og ældrepleje vil blive udsat for et betydeligt pres. Et pres som vil blive ved med at stige frem til omkring 2035.

Et andet omdrejningspunkt for den Politisk-Økonomiske Beretning er Skatte- og Velfærdscommissionens betragtninger. Kommissionen fastslår, at den aktuelle situation i Grønland ikke er holdbar, hverken menneskeligt, socialt eller økonomisk.

For at bane vejen for at en lang række indsatser indenfor sundhed, børn og unge samt uddannelse kan realiseres, er det nødvendigt at vi er parate til at ændre på nogle grundlæggende strukturer. Naalakkersuisut

har i denne forbindelse iværksat en række målrettede initiativer, såsom den Regionale Udviklingsstrategi og Børne- og Ungestrategien, og har desuden fortsat arbejdet med Uddannelsesplanen.

Politisk-Økonomisk Beretning for 2011 giver et fingerpeg om hvilke indsatser der er nødvendige indenfor sundhed, børn og unge samt uddannelse.

Sundhedsvæsenet har i de senere år været udfordret økonomisk, og udgiftspresset ser ikke ud til at blive mindsket i fremtiden.

Derfor er der gennemført en sundhedsreform, der har til hensigt at regionalisere de administrative og ledelsesmæssige opgaver, således at antallet af administrative enheder og ledere reduceres. Dette vil sikre en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne, samtidig med at der frigøres ressourcer til det kliniske arbejde, som udgør sundhedsvæsenets kerneydelser.

Børn og unge har en særlig central placering i Naalakkersuisuts bestræbelser på at sikre velfærdssamfundet i fremtiden. Børn- og Ungestrategien, der skal fremlægges til Inatsisartuts efterårssamling i år, har til formål at give en bred vifte af redskaber til forbedring af vilkårene for vore børn og unge. Alt for mange børn har en vanskelig opvækst, og det øger risikoen for, at de ikke evner at få en uddannelse. Det øger også risikoen for, at børn og unge tidligt i deres liv må trække på de sociale myndigheder og sundhedsvæsenet. Samfundsøkonomisk er det ikke bæredygtigt, at vores vigtigste fremtidsressource bliver undermineret. Vore børn og unge skal have bedst mulige vilkår for, at kunne udvikle deres potentialer.

Uddannelse og kompetenceudvikling skal ligesom børne- og ungeindsatsen styrkes, for at de kommende generationer, i højere grad kan bidrage til velfærdssamfundet. I dag bruges 1/5 af de samlede offentlige udgifter til uddannelse. Men vi må desværre konstatere, at kvaliteten i folkeskolen skal forbedres, og at frafaldet i erhvervsuddannelserne er for højt.

Der er flere faktorer, der bevirker, at uddannelsessystemet i dag indeholder nogle blindgyder, og at det ikke kan betegnes som værende kosteffektivt. Nogle af faktorerne skyldes dårlige faglige færdigheder og dårlig brobygning til de videre uddannelse. Den dårlige brobygning gælder i forhold til manglende vejledning samt manglende kollegium- og praktikpladser.

Et andet indsatsområde er den Regionale Udviklingsstrategi. Den fokuserer blandt andet på de muligheder der er for at kunne ændre på erhvervsstrukturerne. Kompetenceløft og omskoling af befolkningen er placeret centralt i Grønlands udvikling mod en mere selv bærende og finanspolitisk holdbar økonomi. Indsatsen på disse områder går parallelt med de øvrige tiltag for omstilling af erhvervslivet og arbejdsmarkedet.

Indsatsen indenfor arbejdsmarkedet tager først og fremmest udgangspunkt i tre grundlæggende målsætninger, som skal understøtte udviklingen af et bæredygtigt erhvervsliv.

Arbejdsmarkedspolitikken skal:

- For det første sikre, at udbuddet af arbejdskraften, både geografisk og kompetencemæssigt tilpasses virksomhedernes behov, så det hjemmehørende erhvervsliv kan konkurrere på markedsvilkår.
- For det andet sikre, at ledige jobs i videst mulig omfang besættes med hjemmehørende arbejdskraft.
- For det tredje sikre, at en større andel af befolkningen helt eller delvist bliver selvforsørgende, og bidrager aktivt til samfundets økonomiske vækst samt til deres egen udvikling som socialt afbalancerede mennesker.

Hertil kommer andre fokusområder, som alle er beskrevet i redegørelsen. Dermed har Naalakkersuisut beskrevet de fremtidige udfordringer, samt mulige løsninger for at Grønland fortsat er et velfærdssamfund også om 30 år.

Naalakkersuisut tager udfordringerne alvorligt, og de første initiativer til en række reformer er blevet skitseret. Reformerne skal sætte gang i økonomien og skabe vækst. Som sagt har vi nu muligheden for at skabe et økonomisk fundament, men det kan kun lade sig gøre hvis vi alle sammen gør en indsats.

Med disse ord skal jeg på vegne af Naalakkersuisut overlade Politisk-Økonomisk Beretning 2011 til Inatsisartut og til andre der måtte være interesserede. God debatlyst.